

سازمان جهانی کپی رایت

فهم کپی رایت و حقوق مرتبط با آن

ترجمه: اشکان جیهوری

نامه‌ی زمینه
فروردین
نود و هشت

WIZAMINEH WJ

نامه‌های زمينه

نامه‌های زمينه با اين كه رويكردی هم‌راستا با زمينه دارند، بهتر است مستقل منتشر شوند. دلایل این استقلال انتشار گاه خواسته‌های مجله و گاه ترجیح مؤلفان و مترجمان متون است. گرچه این جزوه‌ها اغلب در تفصیل مسائل مرتبط با پرونده‌های زمينه می‌آیند، تحریریه‌ی زمينه از هر مشارکتی در این بخش استقبال می‌کند. نامه‌های زمينه اگر کمال بیابند پایگاهی برای بازتاباندن دغدغه‌های کسانی خواهد بود که در این بوم برای این بوم اندیشه می‌کنند.

یادداشت زمینه

این شماره‌ی زمینه ویژه‌نامه‌ی متنی است که سازمان جهانی مالکیت فکری برای توضیح ساختار حقوقی خود منتشر کرده است. این متن به تفصیل بسترهای قانونی مالکیت اندیشه را شرح داده و مصادیق حمایت‌ها و استثنائات این قانون را بررسی کرده است. این متن در میان اساس‌نامه‌های متعدد و مشابه مفصل‌ترین و معتبرترین آن‌هاست و به همین دلیل برای انتشار انتخاب شده است. زمینه این ترجمه را با هماهنگی سازمان جهانی مالکیت اندیشه تنظیم و منتشر کرده است.

یادداشت زمینه

مقدمه

این نوشته قصد دارد برای افراد غیرمتخصص در زمینه‌ی کپی‌رایت و حقوق مرتبط با آن اطلاعاتی مقدماتی فراهم آورد؛ اصول قانون کپی‌رایت و اعمال آن را شرح دهد و ضمن توضیح و معرفی انواع حقوق کپی‌رایت و حقوق مرتبط با آن، محدودیت‌ها و استثنای آن حقوق را نیز مطرح کند. در عین حال، به‌طور خلاصه بحث انتقال کپی‌رایت و مقدمات و ضوابط اعمال آن را نیز توضیح دهد.

این نوشته به راهنمای اجرایی یا قانونی نحوه‌ی اعمال کپی‌رایت و جزئیات آن در یک کشور خاص نمی‌پردازد، ولی از طریق نهادهای کپی‌رایت و مالکیت فکری ملی در هر کشور می‌توان به اطلاعات لازم دست یافت. برای خوانندگانی که خواهان اطلاعات دقیق‌تر و مفصل‌تر هستند، در بخش «اطلاعات تکمیلی» فهرستی از لینک وبسایت‌های مفید وابسته به «سازمان جهانی مالکیت فکری» (WIPO) آمده است.

در نوشته‌ای جداگانه با عنوان «فهم مالکیت صنعتی» نیز مقدمه‌ای مشابه بر موضوع مالکیت صنعتی ارائه شده که مباحثی چون حق ثبت انحصاری اختراع و نوآوری، طراحی صنعتی، نشان تجاری و نشانه‌ی جغرافیایی را شامل می‌شود.

فهم کپی‌رایت و حقوق مرتبط با آن

ترجمه‌ی اشکان جیهوری

Understanding Copyright and Related Rights, ۲۰۱۶

World Intellectual Property Organization

مالکیت فکری

قانون کپی‌رایت بخشی از صحنه‌ی وسیع‌تری است که با عنوان «مالکیت فکری» (Intellectual property) شناخته می‌شود و از منظری گسترده‌تر به تولیدهای ذهن آدمی اشاره دارد. حقوق مالکیت فکری با دادن حق و حقوق تولید و اختراع به مخترعان و نوآوران از منافع آن‌ها حمایت می‌کند. معاهده‌ی تأسیس «سازمان جهانی مالکیت فکری» (۱۹۶۷) قصد تعیین مالکیت فکری را ندارد، ولی مواردی را که تحت حفاظت حقوق مالکیت فکری قرار می‌گیرند در فهرستی ارائه می‌کند:

- آثار ادبی، هنری و علمی؛
- اجراهای هنرمندان نمایشی، مواد صوتی (فونوگرام) و برنامه‌های پخش رادیویی و تلویزیونی؛
- اختراعات و ابداعات در تمامی حوزه‌های فعالیت انسان؛
- اکتشاف‌های علمی؛
- طراحی‌های صنعتی؛
- نشان‌های تجاری، نشان‌های خدماتی، اسامی و اختصارات تجاری و بازرگانی؛
- حفاظت در برابر رقابت غیرمنصفانه؛

- «تمامی حقوق ناشی از فعالیت‌های فکری و ذهنی در حوزه‌های صنعتی، علمی، ادبی و هنری».
- اهمیت حفاظت از مالکیت فکری برای نخستین بار در کنوانسیون پاریس برای «حفاظت از مالکیت صنعتی» (۱۸۸۳) (معاهده‌ی پاریس) و کنوانسیون برن برای «حفاظت از آثار ادبی و هنری» (۱۸۸۶) (معاهده‌ی برن) به رسمیت شناخته شد. اجرای هر دو معاهده بر عهده‌ی «سازمان جهانی مالکیت فکری» است.
- کشورها معمولاً به دو دلیل قوانینی را برای حفاظت از مالکیت فکری اعمال می‌کنند:
- برای دادن وزن قانونی به حقوق مخترعان و نوآوران درباره‌ی اختراعات و تولیدهای‌شان تا در مقابل نفع عمومی برای دسترسی به این ابداعات و تولیدها توازن ایجاد شود؛
- تشویق خلاقیت و ابداع و نوآوری با هدف کمک و مشارکت در توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی.

دو شاخه‌ی مالکیت فکری

مالکیت فکری به دو شاخه تقسیم می‌شود: مالکیت صنعتی و کپی‌رایت.

مالکیت صنعتی

مالکیت صنعتی به اشکال مختلف ظاهر می‌شود: حق ثبت انحصاری اختراعات و ابداعات، طراحی‌های صنعتی (ابداعات زیبای‌شناسانه مرتبط با ظاهر و شکل محصولات صنعتی)، نشان‌های تجاری، نشان‌های خدماتی، طراحی ترکیب مدارهای مجتمع الکترونیکی، اسامی و اختصارات تجاری و بازرگانی، نشانه‌های جغرافیایی و حفاظت در برابر رقابت غیرمنصفانه.

کپی‌رایت

کپی‌رایت در حوزه‌ی تولید و خلاقیت ادبی و هنری است؛ در این حوزه می‌توان به کتاب، موسیقی، نقاشی، مجسمه‌سازی، فیلم و آثار و تولیدهای وابسته به تکنولوژی (مانند برنامه‌های کامپیوتری و پایگاه داده‌های الکترونیکی) اشاره کرد. در برخی از زبان‌ها منظور از کپی‌رایت همان حقوق مؤلف است. گرچه قانون بین‌الملل در صدد ایجاد نوعی هم‌گرایی بوده است، این تمایز بازتاب اختلافی تاریخی است در روند تکامل این حقوق که همچنان در بسیاری از نظام‌های کپی‌رایت نمود دارد. اصطلاح کپی‌رایت به عمل کپی کردن یک اثر اشاره دارد، در حوزه‌ی ادبی و هنری تنها خود مؤلف و یا با اجازه‌ی او می‌شود اثرش را کپی کرد.

اصطلاح حقوق مؤلف به خالق یک اثر هنری، یعنی مؤلف آن اثر، بازمی‌گردد و در اغلب نظام‌های حقوقی به رسمیت شناخته شده است. حقوق مؤلف تأکید دارد مؤلفان در مورد آثار و تولیدهای خود حق انحصاری و تعیین‌شده دارند و این حقوق صرفاً توسط آن‌ها قابل پیگیری و اعمال است. این حق اغلب به حقوق معنوی مثل حق جلوگیری از تکثیر توأم با تغییر شکل آثار تعبیر می‌شود. حقوق دیگر، مثل حق کپی کردن، را شخصی ثالث و با اجازه‌ی صاحب اثر می‌تواند اعمال کند، برای مثال می‌توان به ناشری اشاره کرد که با کسب مجوز از صاحب اثر این حق را برای خود گرفته است.

با وجود انواع دیگر مالکیت فکری، اشاره به تمایز بین مالکیت صنعتی و کپی‌رایت از منظر تفاوت بنیادین بین اختراع و اثر ادبی یا هنری خالی از فایده نخواهد بود.

از منظر غیر حقوقی شاید بتوان اختراع را این‌گونه تعریف کرد: راه‌حلی جدید برای مشکلات فنی موجود. این راه‌حل‌های جدید

ایده‌ها هستند و در نتیجه به همان شکل مورد حفاظت قرار می‌گیرند. برای حفاظت از اختراع و ابداع تحت قانون حق ثبت انحصاری لازم نیست اختراع مورد نظر حتماً در شکل مادی و فیزیکی عرضه و تولید شده باشد. بنابراین، حفاظت دلخواه از نظر یک مخترع، حفاظت در برابر هرگونه استفاده از اختراع و ابداع بدون اذن و مجوز صاحب آن است. حتی مخترعی که چیزی که اختراع شده و موجود است را بدون کپی‌برداری و اطلاع از کار مخترع اول، به‌طور مستقل اختراع کرده نیز باید اجازه‌ی بهره‌برداری از این اختراع دوم را داشته باشد.

برخلاف حفاظت از اختراعات و ابداعات، قانون کپی‌رایت و مفهوم حقوق مرتبط یا هم‌جوار (پایین‌تر بحث شده) تنها شامل نحوه‌ی ابراز و تجلی ایده‌ها می‌شود و نه خود ایده‌ها. آثار و تولیدهای تحت حفاظت کپی‌رایت از منظر انتخاب و به‌کارگیری وسیله و واسطه‌ی ابراز و ارائه‌ی اثر، مثل کلمات یا نت‌های موسیقی و رنگ و اشکال، نوعی خلاقیت و نوآوری به حساب می‌آیند. کپی‌رایت از صاحب حقوق مالکیت انحصاری در برابر کسانی محافظت می‌کند که کپی می‌کنند و یا به روش‌های دیگر از شکل خاصی از اثر استفاده می‌کنند که اثر اورجینال [اصلی] در آن متبلور است. این امکان وجود دارد که مؤلف یا نویسنده اثری خلق کند که بسیار شبیه اثر نویسنده یا مؤلف دیگری است، او می‌تواند بدون آن‌که کپی‌رایت را نقض کند از آن بهره‌برداری کند، به این شرط که اثر اول که متعلق به نویسنده یا مؤلف دیگری است خودش کپی نباشد.

با توجه به این تفاوت بنیادین بین اختراع و اثر هنری و ادبی، این نتیجه حاصل می‌شود که حفاظت قانونی برای هرکدام نیز متفاوت است. با توجه به این‌که حفاظت از اختراع ضامن

حق انحصاری بهره‌برداری از یک ایده است، طول دوره‌ی زمانی آن کوتاه است - معمولاً در حدود ۲۰ سال. این حقیقت که یک اختراع تحت حفاظت قرار گرفته، باید به اطلاع عموم برسد. به همین منظور اعلامیه‌ای رسمی صادر می‌شود و در آن گفته می‌شود که یک اختراع مشخص و معین که به‌طور کامل توصیف شده، برای مدت زمانی معین تحت مالکیت یک مالک مشخص قرار دارد. به عبارت دیگر، اختراع حفاظت شده‌ی مورد نظر به‌طور شفاف و براساس مدرک رسمی ثبت در منظر عمومی قرار می‌گیرد.

در مقابل، حفاظت قانونی از آثار ادبی و هنری براساس کپی‌رایت صرفاً از ارائه‌ی غیر مجاز ایده‌ها جلوگیری می‌کند. این یکی از دلایلی است که طول دوره‌ی زمانی برای کپی‌رایت و دیگر حقوق مرتبط بسیار طولانی‌تر از حق انحصاری در ثبت اختراعات است. قانون کپی‌رایت - در اغلب کشورها - به‌راحتی قابل اعلام است، برای مثال، قانون حکم می‌کند که مؤلف یک اثر اورجینال حق دارد از کپی‌شدن اثرش و دیگر روش‌های استفاده از آن توسط افراد دیگر جلوگیری کند. یک اثر خلق‌شده تا زمانی که وجود دارد تحت حفاظت است و صدور گواهی ثبت عمومی برای آن الزامی نیست و هیچ اقدام یا تشریفات نیز بر عهده‌ی مؤلف یا خالق اثر نیست.

آثار تحت حفاظت کپی‌رایت

در مقوله‌ی حفاظت به‌وسیله‌ی کپی‌رایت، عبارت «آثار ادبی و هنری» به تمامی آثار تألیفی اورجینال، فارغ از کیفیت ادبی یا هنری‌شان، اطلاق می‌شود. ایده‌های به‌کاررفته در اثر الزاماً نباید اصیل و نو باشند، ولی مؤلف باید ایده را به شیوه‌ای خلاقانه و نو ارائه و ابراز کند. در بند ۲ از کنوانسیون پرن چنین

حکم شده: «اصطلاح آثار ادبی و هنری "به همهی تولیدهای حوزهی ادبیات، علوم و هنر، فارغ از شکل و شیوهی ابراز و ارائهی آنها، اطلاق می‌شود». در این کنوانسیون فهرستی از نمونه‌های چنین آثاری آمده است:

- کتاب‌ها، رساله‌ها و دیگر محصول‌های نوشتاری؛
- خطابه‌ها، سخنرانی‌ها و موعظه‌ها؛
- طراحی حرکات موزون و رقص و نمایش پانتومیم؛
- آهنگ‌سازی و ترانه‌سرایی با کلام و بی‌کلام؛
- آثار سینمایی که در آنها تلفیقی از آثار بصری در فرآیندی مشابه فیلم‌برداری بیان و ابراز شده است؛
- آثار طراحی، نقاشی، معماری، مجسمه‌سازی، حکاکی و چاپ سنگی؛
- آثار عکاسی که در آنها تلفیقی از آثار بصری در فرآیندی مشابه عکاسی بیان و ابراز شده است؛
- آثار هنری کاربردی؛
- تصویرسازی‌ها، نقشه‌ها، برنامه‌ها، طرح‌های اولیه و آثار سه‌بعدی مرتبط با جغرافیا، توپوگرافی، معماری یا علم؛
- «ترجمه، اقتباس، تنظیم مجدد قطعات موسیقی و دیگر تغییرها در یک اثر ادبی یا هنری» که «باید به‌عنوان اثر اورجینال و بدون تعصب بر حق کپی‌رایت اثر اورجینال مورد حمایت قرار گیرند»؛
- «مجموعه‌ای از آثار هنری و ادبی تحت عنوان دایرةالمعارف یا گزیده و گلچین آثار که به‌واسطه‌ی نوع ترکیب و گردآوری عناصر و محتویات در رده‌ی تولید فکری طبقه‌بندی می‌شوند» که همچون نمونه‌ی قبلی و براساس کنوانسیون، «باید به‌عنوان اثر اورجینال و بدون تعصب بر حق کپی‌رایت اثر اورجینال مورد حمایت قرار گیرند».

کشورهای عضو اتحادیه‌ی برن و برخی دیگر از کشورها، براساس قوانین کپی‌رایت خود از آثار فکری که در دسته‌بندی بالا آمده محافظت می‌کنند. البته این فهرست جامع و کامل نیست. مسئله‌ی حفاظت برای برخی از دسته‌ها اختیاری است. در عین حال قوانین کپی‌رایت ملی برخی دیگر از اشکال یا وجوه آثار فکری را در حوزه‌های ادبیات، علم و هنر مورد حفاظت قرار می‌دهند.

برنامه‌های کامپیوتری نمونه‌ی جالبی از آثار فکری‌اند که در فهرست مورد اشاره در کنوانسیون برن نیامده، و امروزه ذیل ماده‌ی ۲ کنوانسیون به‌عنوان محصولی فکری در حوزه‌ی ادبیات، علم و هنر به‌حساب می‌آیند. در بعضی از کشورها برنامه‌های کامپیوتری تحت قوانین کپی‌رایت و نیز تحت معاهده‌ی کپی‌رایت «سازمان جهانی مالکیت فکری» (WCT) (۱۹۹۶) مورد محافظت قرار می‌گیرند. یک برنامه‌ی کامپیوتری مجموعه‌ای از دستورات عمل‌هاست که با کنترل اعمال و کارکردهای یک کامپیوتر، آن را قادر می‌سازد وظایف مشخصی را مثل ذخیره و بازیابی اطلاعات انجام دهد.

حقوق تحت حفاظت کپی‌رایت

کپی‌رایت از حقوق مادی و معنوی محافظت می‌کند. حقوق مادی به صاحب حق این اجازه را می‌دهد تا از استفاده‌ی دیگران از آثارش منفعت مالی کسب کند. حقوق معنوی نیز به نویسندگان و خالقان آثار فرصت می‌دهد تا برای محافظت از رابطه‌ی خود با آثار و محصولات‌شان اقدامات معینی را انجام دهند. ممکن است مؤلف یا خالق یک اثر صاحب حقوق مادی باشد و یا آن حقوق به یک یا تعدادی از

صاحبان کپی‌رایت منتقل شود. بسیاری از کشورها انتقال حقوق معنوی را مجاز نمی‌دانند.

حقوق مادی

در مورد چگونگی استفاده از هر نوع از دارایی، تنها مالک است که تصمیم می‌گیرد و دیگران صرفاً با داشتن اجازه از مالک می‌توانند به‌طور قانونی از آن استفاده کنند و این اجازه اغلب از طریق دادن مجوز صادر می‌شود. در عین حال استفاده‌ی مالک از اموال نیز باید حقوق قانونی شناخته‌شده و منافع دیگر اعضای جامعه را محترم بشمارد. پس به این ترتیب، صاحب اثر تحت حفاظت کپی‌رایت درباره‌ی چگونگی استفاده از اثرش تصمیم می‌گیرد و ممکن است دیگران را از استفاده‌ی بدون مجوز از آن اثر بازدارد. قوانین ملی و داخلی با توجه به حقوق قانونی شناخته‌شده و منافع دیگران، معمولاً به صاحب کپی‌رایت حق دادن اجازه به شخص ثالث را برای استفاده از آثار خود اعطا می‌کنند.

اغلب قوانین کپی‌رایت اعلام می‌دارند که مؤلف یا دیگر دارندگان حق کپی‌رایت می‌توانند اجازه‌ی فعالیت‌های معینی را در رابطه با اثر مورد نظر صادر کرده و یا از آن اقدامات و فعالیت‌ها جلوگیری کنند. دارندگان حق کپی‌رایت می‌توانند برای موارد زیر مجوز دهند و یا آن‌ها را ممنوع کنند:

- تکثیر اثر به اشکال مختلف، مثل انتشار چاپی یا محصولات صوتی؛
- توزیع کپی آثار؛
- اجرای عمومی یک اثر؛
- پخش رادیویی و تلویزیونی یا دیگر راه‌های مخابره یا پخش عمومی یک اثر؛

- ترجمه‌ی یک اثر به زبان‌های دیگر؛
  - اقتباس از یک اثر، مثل تبدیل یک رمان به فیلم‌نامه.
- در بخش بعدی این حقوق به تفصیل شرح داده شده است.

حقوق تکثیر، توزیع، اجاره و واردات

حق صاحب کپی‌رایت برای جلوگیری از کپی شدن بدون مجوز آثارش، ابتدایی‌ترین حقی است که کپی‌رایت از آن حمایت می‌کند. حق کنترل و نظارت بر تکثیر یک اثر -چه بازنشر کتاب از سوی یک ناشر باشد، چه تولید سی‌دی‌های حاوی اجراهای ضبط‌شده‌ی آثار موسیقی توسط تولیدکننده‌ی آثار صوتی- مبنای قانونی شیوه‌های متعدد بهره‌برداری از آثار تحت حفاظت است.

برای حصول اطمینان از محترم‌شمردن حق ابتدایی تکثیر آثار، حقوق دیگری نیز در قوانین ملی کشورها به رسمیت شناخته شده است؛ از جمله می‌توان به حق اعطای مجوز برای توزیع کپی‌هایی از یک اثر اشاره کرد. اگر دارندگان کپی‌رایت نتوانند توزیع کپی آثار خود را که با رضایت خودشان انجام شده کنترل کنند، حق تکثیر ارزش اقتصادی چندانی نخواهد داشت. حق توزیع معمولاً با نخستین فروش یا انتقال مالکیت یک کپی فیزیکی مشخص از بین می‌رود. به این معنا که برای مثال هرگاه دارنده‌ی حق کپی‌رایت یک کتاب، نسخه‌ای از کتاب را بفروشد یا به هر طریق دیگری مالکیت آن را به غیر واگذار کند، دارنده‌ی نسخه‌ی کتاب می‌تواند بدون نیاز به مجوز اضافی از دارنده‌ی کپی‌رایت آن نسخه را به شخص دیگری بدهد و یا حتی آن را مجدد بفروشد. در نظام‌های قانونی گوناگون در کشورهای مختلف چگونگی اعمال این ایده در مورد فایل‌ها و نسخ دیجیتال تحت بررسی است.

حق دیگری که امروزه بیش از پیش به رسمیت شناخته می‌شود، و در WCT نیز به آن اشاره شده، حق اجاره‌ی قانونی کپی انواع معینی از آثار است؛ از جمله‌ی آن‌ها می‌توان به آثار موسیقی، آثار صوتی و تصویری و برنامه‌های کامپیوتری اشاره کرد. درحالی‌که پیشرفت‌های تکنولوژیک کپی‌کردن چنین آثاری را برای مشتریان فروشگاه‌های اجاره‌ی این آثار بسیار ساده کرده، به رسمیت شناختن چنین حقوقی برای جلوگیری از سوءاستفاده از حقوق دارندگان حق کپی‌رایت ضرورت و اهمیت بیش‌تری می‌یابد.

در نهایت، برخی از قوانین کپی‌رایت برای جلوگیری از کم‌رنگ شدن اصل سرزمینی بودن کپی‌رایت، حق کنترل واردات کپی‌های آثار را نیز به رسمیت می‌شناسند. مبنای این حق بر این پیش‌فرض استوار است که منافع اقتصادی قانونی دارنده‌ی حق کپی‌رایت، در صورتی که نتواند حقوق تکثیر و توزیع خود را براساس اصول سرزمینی اعمال کند، به خطر خواهند افتاد.

اشکال معینی از تکثیر یک اثر را می‌توان از قاعده‌ی کلی مستثناء کرد، زیرا به اجازه‌ی دارنده‌ی حق نیازی نیست. این استثنایها با عنوان محدودیت‌ها و استثنائات حقوق شناخته می‌شوند (بخش بعدی را ببینید).

حقوق اجرای عمومی، پخش رادیویی و تلویزیونی، پخش در فضاهای عمومی و قراردادن در دسترس عموم

براساس بسیاری از قوانین ملی، اجرای عمومی به هرگونه اجرای آثار هنری در مکان‌هایی گفته می‌شود که یا عموم مردم در آن‌جا حضور دارند یا امکان حضور آن‌ها فراهم است و یا مکانی که به روی عموم مردم باز نیست اما تعداد زیادی از افراد

خارج از دایره‌ی افراد خانواده و نزدیکان در آن حضور دارند. حق اجرای عمومی به مؤلف یا دیگر دارندگان حق کپی‌رایت این اختیار را می‌دهد که اجرای زنده‌ی یک اثر را مجاز بدانند، از قبیل اجرا در سالن تئاتر یا اجرای ارکستر سمفونی در یک سالن کنسرت. اجرای عمومی هر نوع اجرای اثر ضبط‌شده را نیز شامل می‌شود. بنابراین، زمانی که صدای موسیقی ضبط‌شده، یا فونوگرام، با استفاده از ابزار و لوازم تقویت‌کننده‌ی صدا در مکانی مثل دیسکوتک، فرودگاه یا مرکز خرید پخش شود، این اثر موسیقی عمومی به حساب می‌آید.

حق پخش رادیویی و تلویزیونی به ارسال اصوات یا تصاویر به همراه صدا، با شیوه‌های بی‌سیم، اعم از رادیو، تلویزیون یا ماهواره اطلاق می‌شود. وقتی اثری برای عموم پخش یا مخابره می‌شود، یک سیگنال به شیوه‌های بی‌سیم یا غیربی‌سیم پخش می‌شود تا افرادی که ابزار و لوازم لازم و ضروری را برای تبدیل سیگنال‌ها دارند، آن‌ها را دریافت کنند. ارسال و انتقال سیگنال به وسیله‌ی کابل یا سیم نمونه‌ای از پخش برای عموم است.

براساس کنوانسیون برن، مؤلفان دارای حق انحصاری صدور مجوز برای اجرا، پخش رادیویی و تلویزیونی و مخابره‌ی آثارشان برای عموم مردم هستند. در برخی از قوانین ملی حق انحصاری مؤلف یا دیگر دارندگان حق کپی‌رایت برای صدور مجوز پخش رادیویی و تلویزیونی، در شرایطی معین و خاص، با حق منفعت منصفانه جایگزین شده است، اگرچه این نوع از محدودیت برای پخش رادیویی و تلویزیونی کم‌تر رواج دارد. در سال‌های اخیر، حقوق پخش رادیویی و تلویزیونی، اجرای عمومی و مخابره و پخش برای عموم موضوع مناظره‌ها و بحث‌های فراوانی شده است. در نتیجه‌ی پیشرفت‌های

تکنولوژیک و به‌ویژه تکنولوژی‌های دیجیتالی که ضمن فراهم آوردن ارتباطی دوجانبه، استفاده‌کنندگان را قادر ساخته تا محتوا و آثار راه یافته به دستگاه‌ها یا کامپیوترها را خود انتخاب کنند، مسائل و پرسش‌های جدیدی مطرح شده است. نظرها درباره‌ی این‌که کدام حق باید در مورد این فعالیت‌های جدید اعمال شود، مختلف است. در ماده‌ی ۸ WCT به روشنی گفته شده برای چنین فعالیت‌هایی باید حقی انحصاری در نظر گرفت، حقی که معاهده‌ی برن آن را به‌عنوان حق مؤلف جهت صدور مجوز برای در دسترس عموم قرار دادن آثار خود «به طریقی که اعضای جامعه بتوانند در زمان و مکان دلخواه خود به این آثار دسترسی داشته باشند» مطرح کرده است. اغلب قوانین ملی این حق را به‌عنوان بخشی از حق مخابره یا پخش اعمال می‌کنند، درحالی‌که برخی نیز آن را بخشی از حق توزیع به حساب می‌آورند.

حقوق ترجمه و اقتباس

برای ترجمه‌ی اثری تحت حفاظت کپی‌رایت یا اقتباس از آن، نیاز به اخذ اجازه از صاحب اثر است. ترجمه یعنی ابراز و بیان یک اثر به زبانی غیر از زبان اصلی آن. اقتباس عموماً به معنای تغییر و تصرف در یک اثر با هدف خلق اثر دیگری است، مثل اقتباس از یک رمان برای ساخت یک فیلم، یا تغییر یک اثر برای بهره‌برداری در شرایط متفاوت، مانند تغییر و تصرف در یک جزوه یا رساله‌ی دانشجویی با هدف قابل فهم کردن آن برای سطوح پایین‌تر دانش و فهم. برای اقتباس و ترجمه نیز خود مشمول کپی‌رایت می‌شوند. برای انتشار یک ترجمه یا اقتباس باید هم از صاحب کپی‌رایت اثر اصلی و هم صاحب کپی‌رایت ترجمه یا اقتباس اجازه گرفت.

در سال‌های اخیر حوزه‌ی حق اقتباس موضوع بحث‌های زیادی بوده است چرا که به لطف فرمت‌ها و قالب‌های دیجیتال امکان اقتباس و تغییر دادن آثار به‌شدت افزایش یافته است. با تکنولوژی‌های دیجیتال کاربران به آسانی می‌توانند متن، صدا و تصویر را دست‌کاری کرده و محتوای خودساخته (UGC) تولید کنند. بحث بر سر این موضوع است که بتوان بین حقوق مؤلف برای کنترل و حفظ همگونی و صداقت اثرش از طریق صدور مجوز جهت تغییر و تصرف و حقوق استفاده‌کنندگان و کاربران برای ایجاد تغییر به‌عنوان عملی عادی جهت استفاده از یک اثر با فرمت و قالب دیجیتال توازن برقرار کرد. برخی از سؤال‌ها حول این مسئله به‌وجود آمده که آیا برای خلق اثری جدید که بخش‌هایی از اثری را در خود دارد که قبلاً خلق شده، به اجازه‌ی دارنده‌ی کپی‌رایت نیاز است یا خیر. برای مثال می‌توان به برداشتن نمونه‌های صوتی یا تصویری از یک اثر (Sampling) یا تلفیق و ادغام بخش‌هایی از دو یا چند اثر موسیقی (Mash-up) اشاره کرد.

حقوق معنوی

کنوانسیون برن، در ماده‌ی ۶bis، از تمامی اعضای خود می‌خواهد که به مؤلفان حقوق زیر را اعطا کنند:
۱. حق ادعای تألیف یک اثر (که گاه حق اصلیت یا حق تخصیص نیز خوانده می‌شود)؛
۲. حق مخالفت با هرگونه دخل و تصرف در یک اثر یا دیگر اقدامات مضر و ناخوشایند نسبت به یک اثر که عزت و سابقه‌ی مؤلف را خدشه‌دار می‌کند (که گاه به آن حق همگونی نیز می‌گویند).
این حقوق و موارد مشابهی که براساس قوانین ملی اعطا

می‌شوند به‌طور کلی حقوق معنوی مؤلف خوانده می‌شوند. کنوانسیون برن از اعضا می‌خواهد این حقوق را مستقل از حقوق مادی مؤلف به رسمیت بشناسند. حقوق معنوی تنها متوجه شخص مؤلف است و در بسیاری از قوانین ملی حتی پس از آن‌که مؤلف حقوق مادی خود را واگذار کرد، حقوق معنوی برای او محفوظ می‌مانند. بدین معنی که حتی اگر، برای مثال، یک تولیدکننده فیلم یا ناشر حقوق مادی اثری را در اختیار داشته باشد، در بسیاری از مراجع قضایی شخص مؤلف همچنان صاحب حقوق معنوی خواهد بود.

محدودیت‌ها و استثنای حقوق

قوانین کپی‌رایت محدودیت‌ها و استثنای مختلفی دارند. نخست، گروه‌های معینی از آثار از حوزه حفاظت کپی‌رایت خارج هستند. در برخی از کشورها، آثاری که در شکلی ملموس و مشخص ثبت نشده‌اند، از دایره حفاظت خارج هستند. برای مثال، یک اثر کوریوگرافی (طراحی رقص و حرکات موزون) تا زمانی که حرکات تشکیل‌دهنده آن در دستورالعمل رقص نوشته نشده یا به صورت ویدئو ضبط نشده باشد تحت حفاظت قرار نخواهد گرفت. در برخی از کشورها، متن قوانین مثل تصمیم‌ها و احکام اجرایی و دادگاه‌ها تحت حفاظت کپی‌رایت نیستند.

دوم، اشکال معین و خاصی از بهره‌برداری که معمولاً به اجازه دارند کپی‌رایت نیاز دارند، تحت شرایطی که در قانون مشخص شده، ممکن است بدون نیاز به اجازه اجرا شوند. دو شکل اصلی از محدودیت‌ها و استثنای این طبقه‌بندی عبارت‌اند از: الف) استفاده آزادانه که برای استفاده از اثری بدون مجوز مؤلف تعهدی برای جبران خسارت

به‌وجود نمی‌آورد. ب) مجوزهای غیرداوطلبانه (اجباری)، که برای بهره‌برداری بدون مجوز، باید به دارنده حق خسارت پرداخت شود.

نمونه‌هایی از استفاده آزادانه:

- نقل قول از یک اثر حفاظت‌شده که منبع آن و نام مؤلفش ذکر شده باشد و حجم نقل قول با کاربرد منصفانه مطابقت داشته باشد؛
- استفاده از آثار بصری به روش تصویرسازی با اهداف آموزشی؛
- استفاده از آثار با هدف خبررسانی و گزارش.

کنوانسیون برن در مورد استفاده آزادانه برای تکثیر به‌جای محدودیت یا استثنایی صریح و روشن، قاعده‌ای کلی مطرح کرده است. براساس ماده ۹ (۲) ۹ کشورهای عضو باید در موارد معین و خاصی که عمل تکثیر با بهره‌برداری عادی و استاندارد از اثر تضادی نداشته باشد و به شکلی خارج از قاعده به منافع مؤلف ضرر نرساند، شرایط تکثیر آزادانه را فراهم کنند. برای مثال، بسیاری از قوانین ملی به اشخاص اجازه می‌دهند اثری را اختصاصاً برای استفاده شخصی، خصوصی و غیر تجاری تکثیر کنند. در هر صورت، کپی کردن شخصی، آسان و خوش کیفیت که به مدد تکنولوژی‌های دیجیتال ممکن شده، برخی از کشورها را واداشته تا نظامی را طراحی و اجرا کنند (گاه مالیات کپی شخصی خوانده می‌شود) که اجازه کپی شخصی را می‌دهد ولی سازوکاری را به‌کار می‌گیرد که پرداخت به صاحب حق را، بابت خسارات وارده به منافع اقتصادی، ممکن می‌سازد.

علاوه بر انواع مشخص استفاده آزادانه که در قوانین ملی شرح داده شده، قانون بسیاری از کشورها مفهوم استفاده

منصفانه یا معامله‌ی منصفانه را به رسمیت می‌شناسد. این محدودیت‌ها و استثناهای کلی و پرشمار با دخیل دانستن شاخص‌هایی چون ماهیت و هدف استفاده، اجازه‌ی استفاده از آثار را بدون اذن صاحب حق می‌دهند. از جمله با بررسی این‌که آیا استفاده از اثر مقاصد مالی دارد؛ ماهیت اثر مورد استفاده چیست؛ حجم مورد استفاده از اثر چه نسبتی با حجم کل اثر دارد؛ و این استفاده چه تأثیری بر ارزش تجاری اثر دارد.

مجوز غیرداوطلبانه (اجباری) در شرایط و موقعیت‌های معین و خاصی اجازه‌ی استفاده از آثار را بدون اذن صاحب حق می‌دهد، ولی لازم است بابت استفاده خسارت پرداخت شود. چنین مجوزهایی به این علت غیرداوطلبانه خوانده می‌شوند که از طرف قانون صادر می‌شوند و نتیجه‌ی اعمال حق انحصاری صاحب کپی‌رایت برای دادن اجازه به اعمال خاص نبوده؛ بنابراین، از طرف صاحب کپی‌رایت داوطلبانه نیستند. دو مجوز غیرداوطلبانه که در کنوانسیون برن به رسمیت شناخته شده‌اند تکثیر مکانیکی آثار موسیقی و پخش آن‌ها را مجاز دانسته‌اند. مجوزهای غیرداوطلبانه در داخل نظام‌های کپی‌رایت ملی کشورها زمانی به وجود آمد که تکنولوژی جدیدی برای انتشار و توزیع عمومی آثار ظهور کرد و براساس نگرانی‌های قانون‌گذاران کشور چنین تشخیص داده شد که صاحب کپی‌رایت با خودداری از دادن اجازه‌ی استفاده از اثر، در راه پیشرفت و توسعه‌ی این تکنولوژی جدید مانع‌تراشی کرده یا خواهد کرد. گاه این مجوزها پس از صدور و حتی با گذشت سال‌ها از ظهور و تثبیت تکنولوژی مورد نظر در قانون باقی می‌مانند. امروزه در برخی از کشورها، برای عمومی کردن آثار براساس اجازه‌ی

صاحب کپی‌رایت، جایگزین‌های مؤثری وجود دارد و اعمال می‌شود، مثل اجرای جمعی (اشتراکی) حقوق. محدودیت‌ها و استثناها به‌طور سنتی بر شرایط ملی و داخلی کشورها تمرکز دارند. با وجود این، نخستین سند چندجانبه‌ی کپی‌رایت، معاهده‌ی مراکش برای تسهیل دسترسی افراد نابینا، دارای ضعف بصری، یا ناتوان در خواندن (معاهده‌ی مراکش)، در ژوئن ۲۰۱۳ به تصویب کشورهای عضو «سازمان جهانی مالکیت فکری» رسید. معاهده‌ی مراکش از اعضا می‌خواهد که تولید و انتقال فرامرزی آثار چاپی مخصوص و در قالب‌های قابل دسترس برای افراد نابینا، دارای ضعف بصری، یا ناتوان در خواندن را مشمول محدودیت‌ها و استثناها قرار دهند.

طول دوره‌ی کپی‌رایت

حفاظت کپی‌رایت همیشگی نیست. قوانین کپی‌رایت برای یک بازه‌ی زمانی معین اعمال می‌شوند که طی آن حقوق دارنده‌ی کپی‌رایت وجود خواهد داشت و نفع خواهد رساند. بازه‌ی زمانی یا طول دوره‌ی کپی‌رایت از لحظه‌ای که اثر خلق می‌شود یا، براساس برخی از قوانین ملی، از زمانی که اثر به شکلی ملموس ابراز یا «تثبیت» شود، آغاز خواهد شد. حفاظت تحت کپی‌رایت معمولاً تا زمان معینی پس از مرگ مؤلف ادامه پیدا می‌کند. هدف این آینده‌نگری در قانون فراهم آوردن شرایطی است که بازماندگان و وراثت مؤلف بتوانند از منافع اقتصادی اثر دارای کپی‌رایت، حتی پس از مرگ مؤلف نیز، استفاده کنند. در برخی از کشورها حقوق معنوی پس از پایان دوره‌ی زمانی حقوق مادی برای همیشه ادامه می‌یابد. در کشورهای عضو کنوانسیون برن و برخی دیگر از کشورها،

دوره‌ی زمانی کپی‌رایت که در قانون آمده، به‌عنوان یک قاعده‌ی کلی، برابر است با طول عمر مؤلف به علاوه‌ی حداقل ۵۰ سال پس از مرگ مؤلف. گرایشی در تعدادی از کشورها به‌وجود آمده که این عدد به ۷۰ سال افزایش پیدا کند. برای آثار متعلق به مؤلفان ناشناس، آثار پس از مرگ مؤلف و آثار سینمایی که تعیین طول دوره براساس عمر شخص مؤلف ممکن نیست، کنوانسیون برن و بسیاری از قوانین ملی دوره‌های زمانی جداگانه‌ای برای حفاظت در نظر گرفته‌اند. آثاری که دیگر مشمول حفاظت کپی‌رایت نباشند، وارد حوزه‌ی عمومی خواهند شد.

مالکیت، اعمال و انتقال کپی‌رایت

مالک کپی‌رایت یک اثر عموماً، حداقل در وهله‌ی نخست، خالق اثر است؛ برای مثال مؤلف اثر. ولی همیشه نیز چنین نیست. در ماده‌ی ۱۴bis از کنوانسیون برن، قواعدی برای تعیین مالک اولیه‌ی حقوق آثار سینمایی آمده است. قوانین ملی معینی نیز وجود دارند که وقتی مؤلفی اثری را خلق کرده که دقیقاً با هدف خلق آن اثر به‌استخدام کارفرمایی درآمده است، دارنده‌ی کپی‌رایت این اثر نه مؤلف اثر که کارفرمای اوست. با وجود این و چنان‌که پیش‌تر گفته شد، به‌طور کلی حقوق معنوی، بدون در نظر گرفتن صاحب حقوق مادی، به خالق اثر تعلق دارد.

در قوانین بسیاری از کشورها، امکان انتقال حقوق مادی یک اثر از دارنده‌ی کپی‌رایت به طرف ثالث در نظر گرفته شده است، درحالی‌که در اغلب موارد انتقال حقوق معنوی ممکن نیست. مؤلف ممکن است در ازای پرداخت مالی، حقوق مادی آثار خود را به اشخاص یا شرکت‌هایی انتقال دهد که

می‌توانند بهترین بازاریابی را برای آن آثار انجام دهند. چنین پرداخت‌هایی اغلب به شکل واقعی استفاده از آثار بستگی دارند و حق امتیاز خوانده می‌شوند. انتقال کپی‌رایت به دو شکل انجام می‌شود: واگذاری و اعطای مجوز. واگذاری انتقال حق مالکیت است. براساس یک قرار واگذاری، صاحب کپی‌رایت حقوق مربوط به اجازه یا منع انجام اعمال معینی را بر اساس یک، چند یا همه‌ی حقوق کپی‌رایت انتقال می‌دهد. شخصی که حقوق به او واگذار می‌شود، به‌عنوان دارنده‌ی جدید کپی‌رایت یا دارنده‌ی حق شناخته می‌شود. حقوق کپی‌رایت را می‌توان تقسیم کرد، بدین معنی که ممکن است چندین صاحب حق وجود داشته باشند که در یک اثر معین و یکسان، صاحب حق یکسان یا حقوق متفاوتی باشند.

در برخی از کشورها، واگذاری کپی‌رایت به شکل قانونی امکان‌پذیر نیست و تنها کسب مجوز انجام‌پذیر است. اعطای مجوز بدین معنی است که صاحب کپی‌رایت مالکیت را حفظ می‌کند، ولی به طرف ثالث اجازه می‌دهد فعالیت‌های معینی را تحت حقوق مادی، در دوره‌ی زمانی معین و با هدف مشخص انجام دهد. برای مثال، مؤلف یک رمان برای چاپ و توزیع نسخه‌های رمان به یک ناشر مجوز می‌دهد. مجوزها ممکن است اختصاصی باشند، یعنی صاحب کپی‌رایت موافقت می‌کند که به هیچ طرف دیگری اجازه‌ی انجام فعالیت‌های مشمول مجوز را ندهد؛ و یا غیراختصاصی باشند، یعنی صاحب کپی‌رایت به افراد و طرف‌های دیگری نیز اجازه‌ی انجام اعمال مندرج در همان مجوزها را می‌دهد. در یک مجوز، برخلاف واگذاری، عموماً حق اجازه به دیگران برای اعمال حقوق مادی داده نمی‌شود.

اعطای مجوز ممکن است به شکل اجرای جمعی حقوق انجام شود. براساس اجرای جمعی، مؤلفان و دیگر دارندگان کپی‌رایت مجوزهایی اختصاصی را به یک نهاد واحد اعطا می‌کنند تا به نیابت از آن‌ها اقدام‌های معینی را انجام دهد؛ اقدام‌هایی از قبیل دادن اجازه برای استفاده‌ی طرف ثالث، شناسایی و جلوگیری از نقض حقوق و یافتن راه‌هایی برای جبران نقض حقوق. اجرای جمعی امتیازاتی را برای مؤلفان قائل می‌شود. به‌خصوص با فراهم کردن یک منبع واحد و مرکزی برای حصول اطمینان از این‌که استفاده‌ی فراگیر از آثار تنها با کسب اجازه‌ی مورد نیاز، که به‌سادگی در دسترس است، انجام‌پذیر خواهد بود. اهمیت این موضوع با ورود تکنولوژی‌های دیجیتال که برای استفاده‌ی غیرمجاز از آثار دارای کپی‌رایت امکانات زیادی دارند، دوچندان شده است. ولی در عین حال اعطای سریع و خودکار مجوزها و ثبت اطلاعات مجوزها در مراکز دیتا را نیز تسهیل کرده است. با این‌که در قانون کپی‌رایت ضوابط و مقررات اندکی وجود دارند که مسئله‌ی انصراف از کپی‌رایت را مورد توجه قرار دهند، صاحبان کپی‌رایت می‌توانند به شکلی عملی و مؤثر اعمال کل یا بخشی از حقوق خود را معلق کنند. چنین تعلیق مؤثری گاه به صورت مجوز استفاده بلاشرط یا با شروط محدود نشان داده می‌شود. برای مثال، صاحب کپی‌رایت مواد دارای کپی‌رایت خود را روی اینترنت منتشر کرده و آن را برای استفاده‌ی رایگان عموم قرار می‌دهد و یا تعلیق را به استفاده‌ی غیر تجاری با یا بدون پیش‌شرط‌های اضافی محدود می‌کند. پروژه‌های همکاری مختلف براساس مدلی تعریف و طراحی شده‌اند که به موجب آن شرکا از حقوق معینی که در شرایط مجوز پروژه آمده، انصراف می‌دهند. از

جمله‌ی این مجوزها می‌توان به مجوزهای اشتراکی خلاق و مجوز عمومی همگانی (GPL) برای نرم‌افزارهای رایگان اشاره کرد. بنابراین صاحبان کپی‌رایت سهم مشارکت خود را برای استفاده‌ی دیگران رایگان قرار می‌دهند، ولی با شروطی مثل درخواست از استفاده‌کنندگان بعدی برای پای‌بندی به ضوابط مجوز مورد نظر. چنین پروژه‌هایی مثل جنبش منبع باز (Open Source)، که به ساخت برنامه‌های کامپیوتری اختصاص دارد، نیز مدل کسب‌وکار خود را بر وجود حفاظت کپی‌رایت بنا می‌کنند، چراکه در غیر این صورت نخواهند توانست برای استفاده‌کنندگان رده‌های بعدی ضوابط خاص یا تعهدی قرار دهند.

اعمال حقوق

کنوانسیون برن در حوزه‌ی اعمال حقوق قیود و ضوابط معدودی دارد که اگر از همان ابتدای اعمال و اجرای قانون چنین ضوابطی اجرا می‌شد و تمام کشورهای عضو از این قوانین حفاظتی بهره می‌بردند تمامی کپی‌های غیرقانونی و غیرمجاز باید مصادره می‌شدند. استانداردهای جدید ملی و بین‌المللی برای اعمال حقوق به شکلی خارق‌العاده و بر مبنای دو شاخص اصلی تحول یافته‌اند. نخست، پیشرفت‌ها در حوزه‌ی روش‌های تکنولوژیک برای خلق و استفاده (چه بامجاز و چه بی‌مجاز) از مواد و تولیدات تحت حفاظت. تکنولوژی‌های دیجیتال، به‌خصوص، ارسال و گرفتن کپی‌های بی‌نقص از اطلاعات موجود در قالب دیجیتال و از جمله آثار تحت حفاظت کپی‌رایت را بسیار ساده کرده‌اند. به این موضوع در WCT نیز پرداخته شده و از طرف‌های امضاکننده خواسته شده اطمینان حاصل کنند که رویه‌های اعمال حقوق

تحت قوانین آنها قابل اجراست تا بتوان عمل مؤثری علیه نقض هر یک از حقوق مندرج در ذیل معاهده، و از جمله یافتن راه‌حلهایی برای جلوگیری و مقابله با نقض حقوق گسترده‌تر انجام داد. شاخص دوم افزایش اهمیت اقتصاد در تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات حفاظت شده توسط حقوق مالکیت فکری است. تجارت محصولات حفاظت‌شده توسط مالکیت فکری حوزه‌ای روبه‌رشد و جهانی است. موافقت‌نامه‌ی وجوه تجاری حقوق مالکیت فکری (TRIPS)، که شامل تبصره‌های مفصل‌تری در مورد اعمال حقوق است، تجلی رابطه‌ی بین تجارت و مالکیت فکری است. پاراگراف‌هایی که در ادامه می‌آیند برخی از تبصره‌های قانونی مربوط به اعمال حقوق را، که در قوانین ملی نسبتاً جدید دیده شده، به‌طور خلاصه شرح می‌دهند. این تبصره‌ها به چندین گروه تقسیم می‌شوند: تدابیر موقتی؛ چاره‌جویی مدنی؛ مجازات‌های جنایی؛ تدابیر مرزی؛ و تدابیر، چاره‌جویی (اعاده) و مجازات علیه سوءاستفاده در رابطه با ابزار و روش‌های فنی. به احکام دادگاه که در جریان آیین دادرسی مدنی و پیش از تعیین نهایی حقوق هر یک از طرفین صادر می‌شوند، تدابیر موقتی گفته می‌شود. هدف اصلی از صدور این احکام جلوگیری از خنثی شدن موضوع دعوی قضایی است، که این خنثی کردن یا از طریق ایراد خسارت جبران‌ناپذیر به شاکی پیش از تعیین حقوق طرفین انجام می‌شود و یا با دخالت در روند قضایی در دادگاه؛ برای نمونه می‌توان به از بین بردن شواهد اشاره کرد. بنابراین، دارنده‌ی حق اغلب به دنبال گرفتن حکمی است که تا زمان اعلام تصمیم دادگاه در مورد پرونده، جلوی ادامه‌ی نقض حق را بگیرد. علاوه بر این، اگر شاکی نگران پنهان یا نابود کردن شواهد به دست

طرف دیگر دعوی باشد، می‌تواند به دادگاه تقاضای حکم بازرسی از محیط‌های تحت اختیار متهم به نقض حقوق را ارائه کرده و اشیاء و کالاهای مظنون به نقض حقوق، ابزار و لوازم مورد استفاده برای تولید آنها و تمامی اسناد و مدارک مربوط به فعالیت‌های مظنون به نقض حقوق را ضبط و مصادره کند. اگر زمان کافی برای مطلع کردن متهم به نقض حقوق از دادخواست نباشد و یا به دلایل قضایی (مثل خطر پنهان کردن شواهد) ضرورت داشته باشد که به متهم از قبل هشدار داده نشود، مقامات قضایی می‌توانند بدون اطلاع قبلی به متهم، دستور تدابیر موقتی را صادر کنند. ولی به‌هرحال، متهم حق دارد پس از آگاهی از صدور دستور تقاضای تجدید نظر کند.

چاره‌جویی نهایی در آیین دادرسی مدنی به دنبال بازگرداندن صاحب حق آسیب‌دیده به موقعیت پیشین خود و جلوگیری از وقوع مجدد اقدامات ناقض حقوق است. دادگاه می‌تواند برای جبران خسارات مادی یا معنوی وارده به صاحب حق ناشی از نقض حقوق، جریمه‌ای - دستور دادگاه به طرف ناقض حقوق به پرداخت پول - تعیین کند. شاکی حق دارد به جای خسارت وارده، منافع اقتصادی کسب شده از طریق اقدامات ناقض حقوق را از متهم پس بگیرد. اگر خطر تکرار یا ادامه‌ی اقدامات ناقض حقوق وجود داشته باشد، دادگاه می‌تواند با صدور حکم هشدار متهم را از ادامه‌ی چنین اقداماتی بازدارد که در صورت عدم تمکین با مجازات روبه‌رو خواهد شد. علاوه بر این، برای بازدارندگی مؤثر، دادگاه معمولاً این اختیار را دارد که دستور از بین بردن کالاها و اقلام ناقض حقوق و تمامی ابزار و ادوات و مواد مورد استفاده در تولید آنها را صادر کند. مجازات‌های جنایی به قصد تنبیه کسانی که در حجم و

وسعت خاصی دست به نقض قانون می‌زنند و همچنین جلوگیری از نقض بیش‌تر حقوق وضع می‌شوند؛ مثل ارتکاب به راهزنی و سرقت مسلحانه در مقیاس تجاری با قصد قبلی. هدف مد نظر برای تنبیه، از طریق جریمه و محکومیت زندان، مطابق با سطح جزای مشخص شده برای جرم و با توجه به جدیت آن و بالاخص بابت تکرار جرم حاصل می‌شود. بازدارندگی نیز، در آیین دادرسی مدنی، با دستور ضبط و از بین بردن اقلام و کالاهای ناقض حقوق و مواد و ابزار مورد استفاده در ارتکاب به جرم اعمال می‌شود. اقدامات مرزی با تدابیر اعمال قانون که تا این‌جا مورد بحث قرار گرفته‌اند، تفاوت دارند و با مداخله‌ی مقامات گمرک انجام می‌شوند. تدابیر مرزی به صاحبان حق اجازه می‌دهد که از مقامات گمرک بخواهند ترخیص کالاهای مظنون به نقض کپی‌رایت را تعلیق کنند. هدف این است که صاحب حق، فرصت کافی داشته باشد که علیه نقض حقوق ادعایی مراحل دادرسی قضایی را شروع کند، بی‌آن‌که خطر ناپدید شدن کالاها و اقلام مورد ادعا در چرخه‌ی بازار پس از ترخیص از گمرک وجود داشته باشد. معمولاً صاحبان حق باید بتوانند الزامات معینی را برآورده کنند: الف) مقامات گمرک را قانع کنند که شواهد دست‌اولی مبنی بر نقض حقوق وجود دارد؛ ب) شرح و توصیف دقیقی از کالاهای مورد نظر ارائه دهند تا قابل شناسایی باشند؛ ج) در صورتی که معلوم شد کالاهای مورد ادعا ناقض حقوق نبوده‌اند، وثیقه‌ی لازم را برای پرداخت غرامت به واردکننده، صاحب کالا و مقامات گمرک از پیش فراهم کنند. به دنبال مصادره‌ی کالاها توسط گمرک، صاحب حق معمولاً از دادگاه درخواست تدابیر موقتی می‌کند که تا زمان حکم

نهایی دادگاه در مورد اتهام نقض قانون، از ورود کالاهای مورد ادعا به بازار جلوگیری شود. دسته‌ی آخر از مقررات اعمال قانون شامل تدابیر، چاره‌جویی‌ها (اعاده) و مجازات علیه سوءاستفاده از شیوه‌ها و لوازم تکنولوژیک است که به تدابیر حفاظت تکنولوژیک (TPMs) اشاره داشته و با ظهور تکنولوژی‌های دیجیتال بیش از پیش اهمیت یافته است. در موارد مشخص، تنها شیوه‌ی کاربردی برای جلوگیری از کپی کردن استفاده از، به اصطلاح، نظام‌های حفاظت در برابر کپی یا مدیریت کپی است. این نظام‌ها از لوازمی استفاده می‌کنند که یا به‌طور کامل از کپی کردن جلوگیری می‌کنند و یا کیفیت کپی چنان پایین می‌آید که قابل استفاده نیست. شیوه‌های تکنولوژیک همچنین برای جلوگیری از دریافت برنامه‌های تجاری کدگذاری‌شده‌ی تلویزیونی، مگر با استفاده از دستگاه‌های کدشکن (Decoder)، استفاده می‌شوند. باین‌حال، از نظر فنی امکان ساخت دستگاه‌هایی هست که این نظام‌های محافظت در برابر کپی و کدگذاری را دور بزنند. هدف این مفاد قانونی اعمال حق جلوگیری از تولید، واردات و توزیع چنین لوازم و دستگاه‌هایی است. WCT تبصره‌هایی برای مواجهه با این موارد دارد و در عین حال شامل مفاد قانونی برای جلوگیری از حذف یا تغییر غیرقانونی مدیریت حقوق اطلاعات الکترونیک و انتشار کپی‌آثاری است که چنین اطلاعاتی از آن‌ها حذف شده. مدیریت حقوق اطلاعات (IRM) می‌تواند مؤلف یا صاحب حق را شناسایی کرده و یا حاوی اطلاعاتی درباره‌ی شرایط و ضوابط استفاده از اثر باشد. بنابراین، حذف اطلاعات می‌تواند مانع کشف نقض قانون شده و یا منجر به اختلال در مدیریت حقوق کامپیوتری یا نظام‌های توزیع/نرخ شود.

قوانین ملی می‌توانند در شرایط معین و خاصی معافیت از اجرای این ضوابط را اعلام کنند، که از جمله‌ی این معافیت‌ها اجرای محدودیت‌ها و استثنائات پیش‌بینی شده در قوانین ملی است.

حقوق مرتبط

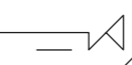
حقوق مرتبط که حقوق هم‌سان یا هم‌جوار نیز خوانده می‌شوند، از منافع قانونی افراد یا نهادهای قانونی معینی حفاظت می‌کنند که در عرضه‌ی عمومی آثار یا تولید و تعیین موضوع برای خلق آثار مشارکت دارند. این فعالیت‌ها، با وجود این‌که در تمامی کشورها به‌عنوان آثار تحت حفاظت کپی‌رایت محسوب نمی‌شوند، ولی به دلیل وجود خلاقیت یا مهارت‌های تکنیکی و سازمانی کافی شامل حق مالکیتی مشابه کپی‌رایت خواهند بود. قانون حقوق مرتبط بر این فرض استوار است که تولیدات ناشی از فعالیت‌های این افراد و نهادها، به خاطر مرتبط بودن با حفاظت از آثار تألیفی دارای کپی‌رایت، ارزش حفاظت قانونی را دارند. برخی از قوانین روشن ساخته‌اند که در هر صورت، اعمال حقوق مرتبط نباید بر حفاظت کپی‌رایت هیچ‌گونه اثری گذاشته و تداخلی با آن ایجاد کند. به شکل سنتی، حقوق مرتبط به سه دسته از ذی‌نفعان اعطا می‌شود:

- اجراکنندگان؛
  - تولیدکنندگان محصولات ضبط و نشر آثار موسیقی (و نیز فونوگرام)؛
  - سازمان‌های پخش رادیویی و تلویزیونی.
- حقوق اجراکنندگان (Performer) به علت آن‌که حضور و فعالیت خلاقانه‌ی آن‌ها برای جان بخشیدن به تصاویر متحرک

(فیلم و نمایش) یا آثار موسیقایی، نمایشی و حرکات موزون الزامی است و در حفاظت قانونی از برداشت‌های شخصی خود نفع مشروع دارند، به رسمیت شناخته شده است. حقوق تولیدکنندگان محصولات ضبط و نشر آثار صوتی و موسیقی نیز به رسمیت شناخته می‌شود چرا که وجود خلاقیت و منابع مالی و سازمانی ایشان برای عرضه‌ی عمومی آثار صوتی، و غالباً آثار موسیقی، در مقیاس تجاری الزامی بوده و در داشتن منابع قانونی برای مقابله با استفاده‌های غیرقانونی نفع مشروع دارند؛ چه این استفاده‌ی غیرقانونی تولید و توزیع کپی‌های غیرقانونی (سرقت هنری) باشد و چه پخش و نشر غیرقانونی آثار به صورت عمومی. به همین شکل، حقوق سازمان‌ها و مراکز پخش رادیویی و تلویزیونی نیز به رسمیت شناخته می‌شود، چون این سازمان‌ها در عرضه‌ی عمومی آثار نقش دارند و نفع مشروع آن‌ها در کنترل پخش و پخش مجدد برنامه‌های رادیو و تلویزیون محفوظ است.

معاهدات

نخستین پاسخ بین‌المللی و هماهنگ به نیاز برای حفاظت قانونی از سه گروه ذکر شده در بحث حقوق مرتبط، بیانیه‌ی پایانی کنوانسیون بین‌المللی حفاظت از اجراکنندگان، تولیدکنندگان برنامه‌ها و سازمان‌های پخش رادیویی و تلویزیونی در سال ۱۹۶۱ (کنوانسیون رُم) بود. درحالی‌که اغلب کنوانسیون‌های بین‌المللی به دنبال قانون‌گذاری در سطح ملی و به قصد ادغام در قوانین موجود طرح و تصویب می‌شوند، کنوانسیون رم تلاشی بود برای ایجاد ضوابطی بین‌المللی در حوزه‌ای که در آن زمان برایش قوانین ملی معدودی وجود داشت. بدین معنی که اغلب کشورها باید پیش از پیوستن به کنوانسیون قوانین لازم را طرح و به تصویب می‌رسانند.

امروزه، نظر غالب این است که کنوانسیون رم روزآمد نیست و نیاز به بازنگری یا جایگزینی آن با مجموعه‌ای جدید از معیارها در حوزه‌ی حقوق مرتبط احساس می‌شود. با وجود این، این کنوانسیون مبنای گنجاندن مفاد حقوق اجراکنندگان، تولیدکنندگان محصولات صوتی و سازمان‌های پخش رادیویی و تلویزیونی در توافق‌نامه‌ی TRIPS قرار گرفته است (سطح حفاظت اعطا شده در هر دو سند شبیه به هم است، ولی یکی نیست). امروزه، برای دو گروه از ذی‌نفعان، حفاظت روزآمد از طریق معاهده‌ی اجراها و محصولات صوتی در WIOP (WPPT) فراهم شده است. این معاهده در سال ۱۹۹۶ و به همراه WCT (که این دو گاهی اوقات مجموعاً با نام معاهدات اینترنتی نیز خوانده می‌شوند)، و معاهده‌ی پکن در مورد اجراهای صوتی و تصویری (معاهده‌ی پکن در سال ۲۰۱۲ به تصویب رسید ولی تا امروز اجرایی نشده) به تصویب رسیدند. در هیئت اجرایی «سازمان جهانی مالکیت فکری» بحث درباره‌ی کپی‌رایت، حقوق مرتبط و معاهده‌ای جدید برای حقوق پخش‌کنندگان رادیویی و تلویزیونی همچنان ادامه دارد.

حقوق اعطاشده در قوانین ملی، بر مبنای این معاهدات، به این سه گروه از ذی‌نفعان به شرح زیر است (گرچه که تمامی این حقوق ذیل قانونی مشابه اعطا نمی‌شوند):

● اجراکنندگان حق دارند از ضبط و پخش رادیویی و تلویزیونی یا عمومی اجراهای زنده‌ی خود بدون رضایت جلوگیری کنند، و نیز حق دارند از تکثیر ضبط اجراهای خود در شرایط معین نیز جلوگیری کنند. البته حقوق مربوط به پخش عمومی ممکن است به جای جلوگیری از پخش، حق دریافت مزایای منصفانه برای پخش باشد. با توجه به ماهیت شخصی

خلاقیت اجراکنندگان، برخی از قوانین ملی برای این افراد حقوق معنوی‌ای قائل شده‌اند که ممکن است برای جلوگیری از استفاده‌ی غیرقانونی از نام یا تصویر اجراکنندگان و یا ایجاد تغییر در اجراهای آن‌ها، که مورد پسندشان نباشد، اعمال و اجرا شوند. با اجرایی شدن معاهده‌ی پکن، این حقوق در مورد اجراهای صوتی، تصویری نیز اجرا خواهد شد.

● تولیدکنندگان محصولات صوتی حق دارند تکثیر، واردات و توزیع محصولات صوتی خود و بنابراین کپی آن‌ها را نیز منع کرده یا مجاز بدانند، و در عین حال در ازای پخش و مخابره‌ی عمومی محصولات صوتی خود مزایای منصفانه‌ای دریافت کنند.

● سازمان‌های پخش‌کننده‌ی رادیویی و تلویزیونی حق دارند پخش، ضبط و تکثیر برنامه‌های پخش‌شده‌ی خود را منع کرده یا مجاز بدانند.

● براساس برخی از قوانین، حقوق تکمیلی نیز اعطا می‌شود. برای مثال، در تعداد روبه‌رشدی از کشورها، به تولیدکنندگان محصولات صوتی حق اجاره دادن این محصولات و به اجراکنندگان حق اجاره دادن آثار صوتی-تصویری داده شده است. در برخی از کشورها حقوق ویژه‌ای برای پخش و ارسال کابلی (مثل تلویزیون‌های کابلی) در نظر گرفته شده است. براساس WPPT به تولیدکنندگان محصولات صوتی (مثل تمامی دارندگان حق محصولات صوتی براساس قوانین ملی) نیز حق اجاره دادن اعطا شده است. با اجرایی شدن معاهده‌ی پکن، حق اجاره دادن شامل اجراکنندگان و اجراهای صوتی-تصویری نیز خواهد شد.

مثل کپی‌رایت، معاهدات حقوق مرتبط و قوانین ملی نیز شامل برخی محدودیت‌ها و استثناها هستند. این

محدودیت‌ها استفاده از اجراهای مورد حفاظت، فونوگرام (Phonogram) و برنامه‌های پخش‌شده‌ی رادیویی و تلویزیونی را برای مقاصد آموزشی و شخصی و نیز پخش گزینشی را، جهت گزارش حوادث و رویدادهای جاری، مجاز می‌دانند. برخی از کشورها همان محدودیت‌هایی را که قوانین داخلی آن‌ها در ارتباط با کپی‌رایت تعیین کرده‌اند، برای حقوق مرتبط نیز قائل هستند؛ از جمله مجوزهای غیرداوطلبانه. براساس WPPT چنین محدودیت‌ها و استثنائاتی باید به موارد خاص و معینی محدود شوند که نه با استفاده‌ی عادی از اجراها تعارض پیدا کنند و نه به منافع اجراکننده‌ها و تولیدکنندگان خسارت بی‌دلیل وارد شود.

براساس کنوانسیون رم طول دوره‌ی محافظت از حقوق مرتبط ۲۰ سال از پایان سالی است که: الف) محصول صوتی یا ضبط‌شده تولید شده است، در مورد محصولات صوتی و اجراهایی که شامل ضبط صدا و محصولات صوتی هستند؛ ب) اجرا انجام شده است، در مواردی که اجرا شامل ضبط صدا و محصولات صوتی نیست؛ ج) پخش رادیویی و تلویزیونی برنامه انجام شده است. براساس معاهده‌ی TRIPS، حقوق سازمان‌های پخش رادیو و تلویزیون تا ۲۰ سال پس از تاریخ پخش برنامه تحت حفاظت خواهد بود. براساس معاهده‌ی TRIPS و WPPT، حقوق اجراکنندگان تولیدکنندگان محصولات صوتی باید تا ۵۰ سال پس از تاریخ ضبط، تولید و اجرا مورد محافظت قرار گیرد. معاهده‌ی پکن نیز پس از اجرایی شدن، دوره‌ی زمانی ۵۰ساله برای حفاظت را اعمال خواهد کرد.

در مورد اعمال حقوق نیز چاره‌جویی برای نقض و تخطی از حقوق مرتبط به‌طور کلی با آنچه بالاتر در مورد کپی‌رایت

شرح داده شد یکسان است، مثل مواردی چون: تدابیر موقتی؛ چاره‌جویی‌های مدنی؛ مجازات‌های جنایی؛ تدابیر مرزی؛ و تدابیر، چاره‌جویی‌ها و مجازات‌ها علیه سواستفاده از ابزار و لوازم فنی و مدیریت حقوق اطلاعات.

فواید و منافع برای کشورهای در حال توسعه

در پایان باید به رابطه‌ی بین حفاظت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط و منافع کشورهای در حال توسعه اشاره کرد. بسیاری از کشورهای در حال توسعه در کلیه‌ی حوزه‌ها از موسیقی و هنرهای بصری تا بازی‌های کامپیوتری و فیلم‌سازی دارای تولیدات فرهنگی و خلاق روبه‌رشد و پرطراوت و قابل اعتنا هستند. تحقیقات «سازمان جهانی مالکیت فکری» نشان می‌دهد که فرهنگ و تولید خلاق سهم بزرگی در اقتصاد کشورهای در حال توسعه دارند. بدون وجود قوانین حفاظت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط، منافع اقتصادی ناشی از این آثار در کشور مبدأ باقی نمانده و یا به آن بازمی‌گردد. بدین ترتیب، حفاظت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط در خدمت هدفی دوگانه خواهد بود: حفظ و توسعه‌ی فرهنگ ملی کشورها و ارائه‌ی راهکارهایی برای بهره‌وری تجاری در بازارهای داخلی و بین‌المللی.

منفعت کشورهای در حال توسعه در حفاظت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط از توسعه‌ی صنایع و تولیدات فرهنگی محلی فراتر رفته و قدم به حوزه‌ی تجارت و توسعه‌ی بین‌الملل گذاشته است. حوزه‌ای که در آن هر کشور حافظ حقوق مالکیت فکری به‌طور جداگانه و مستقیم به منافع بالقوه‌ی ناشی از گسترش سریع تجارت بین‌المللی کالاها و خدمات تحت حفاظت چنین حقوقی دسترسی خواهد داشت. برای

مثال، تلفیق ارتباطات راه دور و زیرساخت‌های کامپیوتری منجر به سرمایه‌گذاری بین‌المللی در بسیاری از بخش‌های کشورهای در حال توسعه و از جمله مالکیت فکری خواهد شد. بنابراین، حفاظت از کپی‌رایت و حقوق مرتبط به بخشی از تصویری بزرگ‌تر تبدیل شده است: پیش‌شرطی لازم برای مشارکت در نظام تجارت و سرمایه‌گذاری بین‌المللی. بخش بزرگی از مظاهر فرهنگی نانوشته و ثبت‌نشده‌ی کشورهای در حال توسعه را، که عموماً به نام مظاهر فرهنگ سنتی یا فولکلور شناخته می‌شوند، می‌توان تا سطحی تحت حفاظت کپی‌رایت قرار داد که به‌رغم ریشه داشتن در اسطوره‌ها و روایت‌های سنتی، به‌عنوان برداشت‌هایی جدید و خلاقانه بازتاب یابند. این مظاهر فرهنگی را می‌توان با حقوق مرتبط نیز محافظت کرد، چرا که اغلب از طریق اجراکنندگان به عموم عرضه و ارائه می‌شوند. کشورهای در حال توسعه با فراهم آوردن حفاظت از حقوق مرتبط، راه‌هایی در اختیار خواهند داشت تا بتوانند از مظاهر فرهنگی عظیم، باستانی و گران‌بهای خود، که عنصر تمیزدهنده‌ی هر فرهنگ هستند، محافظت کنند. به همین شکل، حفاظت از تولیدکنندگان محصولات صوتی و سازمان‌های پخش رادیویی و تلویزیونی به تأسیس بنیادی برای صنایع و تولیدات ملی منجر خواهد شد که قادر به نشر و توزیع مظاهر فرهنگ سنتی و ملی در داخل یک کشور و در بازارهای بین‌المللی خواهد بود. منافع بین‌المللی موجود در «موسیقی ملل» یکی از نمونه‌های چنین بازارهایی است.

نقش «سازمان جهانی مالکیت فکری»

«سازمان جهانی مالکیت فکری» سازمانی بین‌المللی است

که با تضمین حفاظت از حقوق خالقان و تولیدکنندگان و صاحبان مالکیت فکری در سراسر جهان و به رسمیت شناختن مخترعان و مؤلفان و تضمین منافع حاصل از خلاقیت آن‌ها، تلاش‌های خود را وقف حمایت و تشویق خلاقیت و ابداع و نوآوری کرده است.

«سازمان جهانی مالکیت فکری» یکی از آژانس‌های تخصصی سازمان ملل است و برای کشورهای عضو عرصه‌ای را فراهم کرده تا با تصویب و هماهنگ‌سازی قوانین و اعمال آن‌ها، از حقوق مالکیت فکری حفاظت و حمایت کنند. بسیاری از کشورها قرن‌هاست که سابقه‌ی نظام‌های حفاظتی دارند، هرچند با توجه به تغییرات سریع تکنولوژی نیاز به ارتقا و روزآمد شدن دارند. در همین حال، دیگر کشورها نیز به توسعه‌ی قوانین جدید و چارچوب‌های اجرایی ادامه می‌دهند تا از حقوق ثبت انحصاری، نشان‌های تجاری و کپی‌رایت خود حفاظت کنند. «سازمان جهانی مالکیت فکری» به دولت‌های عضو برای تأسیس این نظام‌های جدید از طریق مذاکره برای معاهدات، مشاوره‌های قانونی و فنی، و آموزش به طرق گوناگون، از جمله در حوزه‌ی اعمال حقوق مالکیت فکری، یاری می‌رساند. حوزه‌ی کپی‌رایت و حقوق مرتبط با توجه به پیشرفت‌های تکنولوژیک که روش‌های جدیدی را برای نشر و توزیع خلاقیت و نوآوری در سراسر جهان به‌وجود آورده، گسترش چشم‌گیری یافته است. از جمله‌ی این روش‌های جدید می‌توان به پخش ماهواره‌ای، دیسک‌های فشرده (سی‌دی)، دی‌وی‌دی و دانلود و پخش آنلاین در شبکه‌ی اینترنت اشاره کرد. «سازمان جهانی مالکیت فکری» در مباحثات بین‌المللی جاری با هدف تعیین استانداردهای

جدید برای حفاظت از کپی‌رایت در فضای سایبری حضور پررنگی دارد.

«سازمان جهانی مالکیت فکری» در حال حاضر معاهدات بین‌المللی در حوزه‌ی کپی‌رایت و حقوق مرتبط را، که در زیر آمده، کنترل و اجرا می‌کند:

- کنوانسیون برن برای حفاظت از آثار ادبی و هنری (۱۸۸۶):
- کنوانسیون ژنوا برای حفاظت از اجراکنندگان، تولیدکنندگان آثار صوتی و فونوگرام و سازمان‌های پخش رادیویی و تلویزیونی (۱۹۶۱) (با همکاری «سازمان بین‌المللی کار» (ILO) و یونسکو):
- کنوانسیون ژنو برای حفاظت از تولیدکنندگان فونوگرام علیه کپی‌کردن غیرمجاز (۱۹۷۱):
- کنوانسیون بروکسل در رابطه با توزیع سیگنال‌های حامل برنامه، ارسال و دریافت از طریق ماهواره (۱۹۷۴):
- معاهده‌ی کپی‌رایت «سازمان جهانی مالکیت فکری» (WCT) (۱۹۹۶):
- معاهده‌ی اجرا و فونوگرام «سازمان جهانی مالکیت فکری» (WPPT) (۱۹۹۶):
- معاهده‌ی پکن برای اجراهای صوتی-بصری (۲۰۱۲)، هنوز اجرایی نشده):
- معاهده‌ی مراکش برای تسهیل دسترسی افراد نابینا، دارای ضعف بصری، یا ناتوان در خواندن به آثار چاپی (۲۰۱۳).

دیوان داوری و میانجی‌گری «سازمان جهانی مالکیت فکری» برای حل‌وفصل اختلاف‌های بین‌المللی بر سر مالکیت فکری بین طرف‌های شخصی، خدمات لازم را ارائه می‌دهد. ممکن است چنین پرونده‌هایی در مورد اختلاف‌های سندی

و قراردادی (مثل حق ثبت انحصاری و مجوزهای نرم‌افزارها، و توافق‌نامه‌های توسعه و تحقیقات) و یا اختلاف‌های غیرقراردادی (مثل نقض حق ثبت انحصاری) باشند. این مرکز در عین حال به‌عنوان مرجع ارائه‌دهنده‌ی خدمات برای حل‌وفصل اختلاف‌های مربوط به نام‌گذاری دامنه‌های (Domain) اینترنتی نیز شناخته می‌شود.

اطلاعات تکمیلی

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره‌ی کپی‌رایت و حقوق مرتبط می‌توانید به وب‌سایت و نشریه‌های «سازمان جهانی مالکیت فکری» مراجعه کنید.

وب‌سایت «سازمان جهانی مالکیت فکری»: www.wipo.int
متن کامل تمامی معاهدات «سازمان جهانی مالکیت فکری»
برای ضابطه‌مند کردن حفاظت از مالکیت فکری: www.wipo.int/treaties

برای دانلود نشریه‌های «سازمان جهانی مالکیت فکری»: www.wipo.int/publications

ماهنامه الکترونیکی زمینه

فروردین ۱۳۹۸، نامه شماره: ۰۰۱

مدیر مسئول

پلتفرم زمینه

مدیر اجرایی

محمد مهمانچی

دستیار اجرایی

مروارید وزیری

دبیر تحریریه

سیاوش خائف

سر دبیر

کیارش علیمی

همکاران این شماره

اشکان جیهوری، حمید خدائپناهی

مترجم

اشکان جیهوری

ویراستار

دلناز سالار بهزادی

مدیر هنری

پیمان پورحسین (استودیو کارگاه)

طراح گرافیک

مژده مرادی (استودیو کارگاه)

مدیر فنی

اشکان قویدل (آرمان پردازان نوژن)

رسانه‌های اجتماعی

یاسمن نودری

با سپاس از

هویار اسدیان، بهرنگ صمدزادگان، آریین قویدل، آریا کسای، پرهام مرادی،

مانوش منوچهری، اشکان ناصری، آذین نفرحقیقی و استودیو طبل.

(به ترتیب حروف الفبا)

- تمام حقوق مادی و معنوی نشریه‌ی زمینه به پلتفرم زمینه تعلق دارد.
- نقل و باز نشر مطالب زمینه با ذکر منبع آزاد است.
- محتوای منتشر شده صرفاً نظر نویسندگان و لزوماً منطبق با دیدگاه زمینه نیست.

